

Mesura de Govern

Pla de suport a l'alumnat d'ESO

Suport a l'estiu, èxit al setembre

Juliol – Setembre 2013

31 de maig de 2013

Índex

	pàg.
Presentació	3
Contextualització i indicadors de diagnòstic	4
Objectius i metodologia	7
Actuacions	9
Avaluació	14

Presentació

Les mesures de suport als alumnes que cursen l'Educació Secundària Obligatòria han mostrat sovint la seva utilitat, de manera que en els darrers cursos s'ha assolit una progressiva millora en els percentatges de graduació de l'ESO. Els programes de suport realitzats pels centres s'han dut a terme durant el període lectiu amb la col·laboració de l'Ajuntament i d'agents i entitats de la ciutat, que han compartit la necessitat d'aportar el seu esforç per a incrementar l'èxit escolar.

El pla de treball del Consorci d'Educació inclou la promoció d'actuacions proactives dels tutors/es en l'assessorament a l'alumnat per organitzar l'estudi i les activitats de recuperació durant l'estiu. A partir del programa Èxit 1 sorgeix la proposta del Pla de suport a l'alumnat d'ESO durant l'estiu, amb la finalitat de consolidar i incrementar els bons resultats obtinguts.

Així mateix, des de el pla de treball de l'IMEB, en el Programa de Suport Educatiu a les Famílies, es contempla la possibilitat d'actuacions coordinades que afavoreixin i promoguin l'acompanyament dels pares i mares als seus fills d'ESO, en la recuperació de matèries durant el mes de juliol. Preparar a les famílies per aquest acompanyament i utilitzar els recursos per aquesta acció és una part de la contribució de l'IMEB a aquest projecte.

La Mesura de Govern que es presenta és una iniciativa del Consorci d'Educació compartida amb altres agents de l'Ajuntament, especialment amb l'IMEB, per sumar esforços i coordinar actuacions amb el propòsit d'aconseguir –amb el lideratge dels mateixos centres educatius— oferir a un nombre molt significatiu d'alumnes d'ESO l'oportunitat de tenir un suport a l'estiu per assolir l'èxit al setembre.

Aquesta Mesura de Govern desenvolupa un Pla de suport a l'alumnat d'ESO, "Suport a l'estiu, èxit al setembre", que no s'havia dut a terme amb anterioritat i es configura com una actuació singular que compta amb la disponibilitat municipal per garantir el seu finançament i la seva continuïtat.

1. Contextualització i indicadors de diagnòstic

El mes novembre de 2012, el Consell de Direcció del Consorci d'Educació de Barcelona va aprovar els compromisos del Consorci en relació amb el Pla a favor de l'èxit escolar, que configuren un pla de treball per al curs 2012-13 i successius. Aquests compromisos es concreten en accions relacionades, entre d'altres, amb l'escolarització equilibrada, amb les competències bàsiques, amb l'emprenedoria i amb actuacions dirigides a les famílies, en consonància amb les iniciatives que en aquests àmbits desenvolupen tant el Departament d'Ensenyament com l'Ajuntament de Barcelona.

En aquest pla de treball, el Consorci es compromet a dur a terme actuacions com la següent:

- Valorar resultats i aspectes organitzatius dels exàmens de setembre i fer l'anàlisi conjuntament amb la Inspecció dels aspectes identificats en la supervisió realitzada. Informar els instituts de les formes d'organització detectades com a positives i, de manera especial, promoure actuacions proactives dels tutors/es en l'assessorament a l'alumnat per a organitzar l'estudi i les activitats de recuperació durant l'estiu.

A més, el Consorci, duu a terme el programa Èxit 1, dirigit a l'alumnat que és troba a la frontera entre l'èxit i el fracàs i que amb el suport adequat pot millorar els resultats acadèmics. L'Èxit 1 s'organitza al voltant d'uns instituts d'educació secundària i dels centres d'educació primària adscrits, a demanda dels equips directius que hi vulguin participar. El programa pretén facilitar el pas de primària a secundària, i per això s'adreça a l'alumnat de 5è i 6è de primària i de 1r. i 2n. d'ESO. El reforç escolar el fan els amics@grans (majoritàriament ex alumnes de l'institut, model de referència per als seus companys i companyes més joves) en horari extraescolar. En alguns instituts es compta amb la col·laboració dels amics@ de la lectura, estudiants de 1r. de la Facultat de Pedagogia i Educació Social de la Universitat de Barcelona que ajuden l'alumnat en la lectura. Aquest programa està reconegut com a crèdit de lliure elecció.

D'altra banda, els estudis i informes que analitzen el sistema educatiu revelen que en els darrers trenta anys s'ha avançat molt en termes d'equitat, i que ara el repte de la millora de la qualitat, davant d'un escenari de profunda crisi econòmica, se centra a consolidar el camí recorregut i a plantejar-se, alhora, objectius més ambiciosos, principalment de caràcter qualitatiu.

La realitat actual indica que, globalment, els resultats escolars no són prou satisfactoris i cal emprendre mesures de millora a partir de la constatació del problema existent. La Unió Europea aborda aquesta problemàtica en l'Estratègia Europa 2020, on es fixen uns objectius concrets que han de permetre l'assoliment d'una economia intel·ligent, inclusiva i sostenible. Uns objectius –l'increment de graduats en secundària i la continuïtat en estudis postobligatoris– que obliguen a focalitzar els esforços en la millora dels resultats escolars i del nivell formatiu dels ciutadans, per aconseguir el ple desenvolupament personal, professional i social al llarg de la vida.

Actuacions institucionals

El Govern de la Generalitat de Catalunya, mitjançant el Departament d'Ensenyament, promou i lidera una ofensiva de país a favor de l'èxit escolar, que vol implicar i comprometre tota la societat catalana, amb l'objectiu de millorar els resultats educatius i reduir les taxes de fracàs escolar i d'abandonament dels estudis. Els eixos d'actuació del Pla s'articulen a partir de les evidències científiques i de les experiències internacionals d'èxit a l'hora d'afrontar un repte com aquest. El conjunt de mesures recollides, reflectint el pla de treball de tots els àmbits del Departament d'Ensenyament, defineixen l'estratègia que actualment s'està implementant per donar-hi resposta.

Els objectius principals d'aquest pla a favor de l'èxit escolar són:

- Aconseguir una taxa de graduats d'ESO amb relació a la matrícula de 4t curs, superior o igual al 85% al final del 2018.
- Reduir la taxa d'abandonament escolar prematur fins al 15% al final del 2018. Referència UE 2020: < 10% (15 % per a Espanya)

El curs passat, el Departament d'Ensenyament va establir novament exàmens de recuperació al setembre. El resultat (en termes del percentatge d'alumnes que van aconseguir superar les assignatures suspeses) va ser molt satisfactori, especialment en el cas de l'alumnat que va tenir possibilitats de rebre un cert ajut durant l'estiu.

En la mateixa línia, el Programa d'Actuació Municipal (PAM) 2012-2015 de l'Ajuntament de Barcelona, que va ser aprovat després d'un ampli debat amb la ciutadania, planteja la necessitat d'un gran pacte de Barcelona per l'educació, amb finalitats coincidents, fixant com a prioritat l'atenció als col·lectius més vulnerables. Es tracta, per tant, de no deixar ningú enrere, i per aconseguir-ho es proposen accions per reduir la taxa de fracàs escolar. Per exemple:

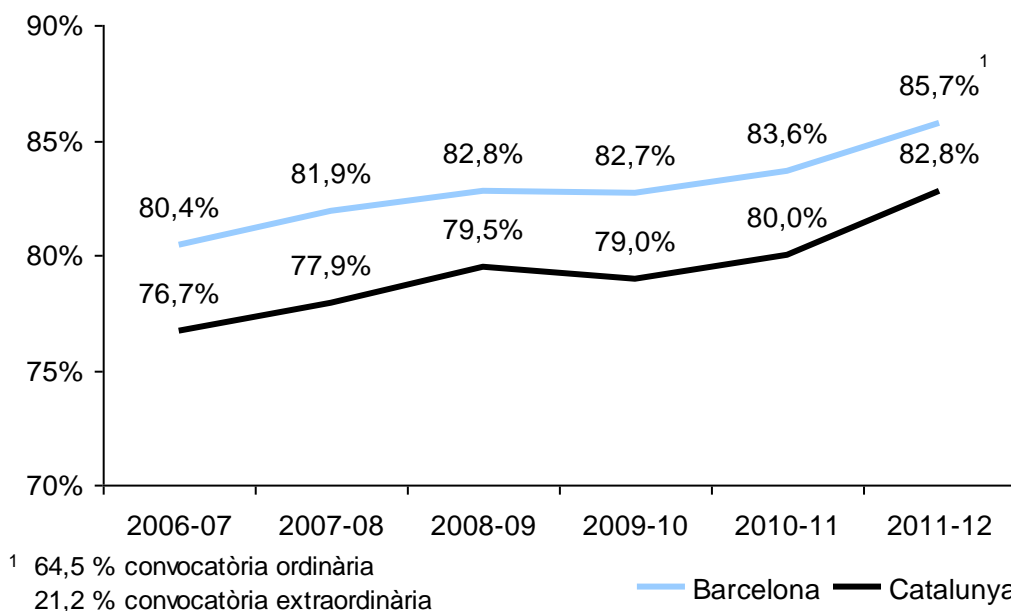
- Treballar per promoure l'èxit escolar: impuls a programes de millora de resultats, tractament de l'absentisme, suport educatiu personalitzat.
- Desenvolupament d'un pla de mesures urgents contra el fracàs escolar.

Indicadors de diagnòstic

Establerts els objectius i les actuacions institucionals convé indicar quina és la situació a la ciutat de Barcelona. El gràfic següent il·lustra comparativament les mitjanes de Barcelona i de Catalunya al llarg dels darrers cursos.

La taxa d'èxit es representa com el percentatge d'alumnes que obtenen el graduat sobre el total d'alumnes matriculats.

Font: Estadística de matrícula i de resultats d'avaluació, Departament d'Ensenyament.

Per tant, segons les darreres dades disponibles, corresponents al curs 2011-12, la mitjana de graduats en Educació Secundària Obligatòria a Barcelona se situa en el 85,7%. Tanmateix, aquestes dades poden induir a error perquè les mitjanes són el resultat de situacions molt diverses notablement diferents entre els districtes, els barris de la ciutat i el tipus de centres. Per això ha de continuar essent un objectiu prioritari aconseguir la millora general dels resultats educatius a la ciutat, posant un èmfasi específic en els districtes i barris amb percentatges més baixos d'èxit, i fer-ho en condicions d'equitat.

2. Objectius i metodologia

A banda de les actuacions normalitzades dins l'àmbit lectiu i no lectiu que es desenvolupen al llarg del curs, el període de vacances i la preparació dels exàmens de setembre poden esdevenir una bona oportunitat per a compensar situacions poc favorables en l'entorn de l'alumna. Els principals objectius d'aquesta Mesura de Govern són els següents:

Objectius generals

- Millorar el rendiment acadèmic dels alumnes d'ESO, i augmentar taxa de graduats en relació amb la matrícula de 4rt. curs, que actualment a Barcelona està al 85,7%. L'objectiu prioritzarà el col·lectiu d'alumnes més vulnerables.
- Prevenir l'abandonament prematur dels alumnes que no compten amb suport familiar per preparar els exàmens de setembre per tal que mantinguin les expectatives de graduar-se i segueixin vinculats i compromesos amb el seu propi procés d'aprenentatge.

Objectius específics

- Oferir recursos de suport educatiu a l'alumnat de 1r. a 4rt. d'ESO, amb dues o més assignatures suspeses al juny, de manera que l'ajudin a organitzar-se l'estudi, aclarir conceptes, sistematitzar les matèries i afrontar amb èxit els exàmens de recuperació de setembre.
- Facilitar a l'alumnat material de suport per l'estudi de les matèries suspeses a la convocatòria de juny : dossiers, documents....
- Coordinar els recursos existents a la ciutat, per tal de posar a l'abast de l'alumnat espais adequats i professionals de suport que facilitin l'estudi durant el mesos d'estiu.
- Facilitar eines de suport a les famílies, per tal que puguin implicar-se directament en el procés d'aprenentatge dels seus fills i filles.

Metodologia

Aquesta Mesura de Govern, la posada en pràctica de la qual està prevista per a l'estiu del 2013, suposa l'aplicació d'una actuació que lidera el Consorci d'Educació als centres educatius que imparteixen l'ESO, a més de programes complementaris que es portaran a terme als equipaments de la ciutat i que es promouen des dels diferents àmbits municipals per tal de donar suport a l'alumnat i les seves famílies: Districtes, IMEB, IBE, i la Xarxa de Biblioteques.

Per coordinar el conjunt d'actuacions es crearà una comissió de seguiment i avaluació de la Mesura que estarà formada per :

- El Gerent del Consorci d'Educació de Barcelona, o persona en qui delegui.
- El Gerent de l'Institut Municipal d'Educació (IMEB), o persona en qui delegui.
- Un/a representant del Consorci d'Educació de Barcelona
- Un/a representant de l'IMEB
- Un/a representant del Biblioteques de Barcelona

La comissió tindrà les funcions que s'indiquen a continuació:

- Coordinar i assegurar la correcta implementació de les diferents actuacions que estan previstes durant l'estiu 2013.
- Avaluar l'impacte i eficàcia del conjunt d'actuacions que s'hagin desenvolupat l'estiu 2013.
- Fer propostes d'ampliació o millora de les actuacions de cara als períodes 2014 i 2015.

3. Actuacions

Tot seguit es descriuen les principals actuacions a desenvolupar:

3.1. Actuacions del Consorci d'Educació

Projecte Èxit-1 a l'estiu

És un projecte del Consorci d'Educació de Barcelona, per donar suport a l'alumnat de secundària que té més de dues assignatures suspeses al juny (i per tant és susceptible de repetir curs) i es presenta a la recuperació al setembre, aprofitant la metodologia i estructura de funcionament del programa Èxit-1 de reforç escolar, que es desenvolupa durant el curs a 26 instituts públics de la ciutat i 58 escoles de primària.

- **Centres participants:** el suport d'estiu s'adreça als 63 instituts públics.
- **Alumnat destinatari:** fins un màxim de 40 alumnes per centre, de 1r. a 4rt. d'ESO que ha suspès de dues a quatre matèries a la convocatòria ordinària del juny i es presenta a la convocatòria extraordinària de setembre. El professorat seleccionarà aquesta alumnes tenint en compte la seva motivació per a estudiar i aprofitar el recurs i la seva situació familiar
- **Calendari:** Tres setmanes d'estiu, de l'1 al 12 de juliol i del 26 al 30 d'agost o del 2 al 4 de setembre (intercalant amb els exàmens), a concretar amb cada institut. .
- **Horari:** matins en dos torns: de 9h a 11h i de 12h a 14h. Implica un total de 30 hores de reforç.
- **Lloc de realització:** Espais del propi institut, aules, biblioteca, aula d'informàtica.....
- **Organització en els centres públics:**
Està previst dur a terme l'activitat de reforç amb els amics@grans, els amics de la lectura i els coordinadors que desenvolupen la tasca durant el curs, en l'àmbit del programa Èxit-1. Així es garanteix la continuïtat de la metodologia de treball. Es comptarà amb un amic@gran per cada 10 alumnes i un coordinador/a per cada centre. El coordinador/a haurà de vetllar pel bon desenvolupament de l'activitat i assegurar la coordinació amb els/les referents de l'equip docent.

Per tal de garantir l'èxit d'aquesta activitat de reforç, es imprescindible la coresponsabilitat del propi institut que s'ha de concretar en els següents compromisos:

- Designar un professor/a referent que estigui present els dies que es desenvolupi l'activitat a l'institut i que faci d'enllaç amb la resta de professorat del centre per tal de concretar les tasques d'estiu que es demanen de cara a la recuperació de les assignatures suspeses.

- Preparar el material de suport adient per cada alumne (un dossier d'estiu) que faciliti la tasca d'estudi.
- Gestionar la informació i la implicació de les famílies.

Abans de finalitzar l'activitat del mes de juliol, es farà l'acompanyament als alumnes participants per tal de donar a conèixer els recursos complementaris que es desenvolupen a l'entorn durant el mesos d'estiu.

Convocatòria d'ajuts pels centres concertats:

El Consorci d'Educació farà una convocatòria d'ajuts dirigida als centres concertats que imparteixen l'educació secundària obligatòria per a l'organització de l'activitat de reforç escolar en període d'estiu, amb l'objectiu de donar suport a l'alumnat per la preparació dels exàmens de setembre. Es prioritzaran aquells centres que estan en barris que tenen una població més vulnerable, major nombre de població immigrant i amb els resultats acadèmics per sota de la mitjana de la ciutat

Nombre de grups, alumnes participants i costos

	Centres	Grups	Alumnes	Cost €
centres públics	63	248	2.480	
centres concertats	28	112	1.120	
Total	91	360	3.600	138.801€

Avaluació i seguiment:

- Avaluació que farà el propi institut de l'alumnat que ha participat en el projecte Èxit-1 a l'estiu, respecte els resultats dels exàmens de setembre.
- Informe final el Consorci d'educació

3.2. Actuacions de l'Ajuntament de Barcelona

Suport Educatiu a les famílies

El programa Suport Educatiu a les famílies és un projecte impulsat per l'Institut Municipal d'Educació amb la col·laboració dels districtes municipals. Té com a objectiu promoure la implicació de les famílies com a agents educatius fonamentals, tot establint continuïtats entre el context familiar i l'escolar i donant-les-hi el suport necessari. Consisteix en el desenvolupament d'accions formatives adreçades a pares i mares, cadascuna de les quals preveu la metodologia més adient com ara xerrades, tallers, amb una durada aproximada d'una hora i mitja.

El programa Suport Educatiu a les famílies es suma al Pla de suport a l'alumnat d'ESO, per tal d'acompanyar a les famílies els fills de les quals participen en l'activitat Projecte Èxit1-estiu. El

programa Suport Educatiu a les famílies tindrà la mateixa l'estructura i metodologia que el que es desenvolupa durant el curs escolar.

- **A qui s'ofereix l'activitat:** A les famílies dels alumnes dels instituts públics de 1r a 4art ESO amb matèries suspeses al juny.
- **Calendari:** De l'1 al 12 de juliol.
- **Horari:** Es programaran sessions d'una hora i mitja, i es planificaran en cadascun dels districtes de la ciutat, en diferents horaris per tal de facilitar què les famílies puguin assistir-hi.
- **Lloc de realització:** Espais del propi institut, aules, biblioteca, aula d'informàtica.
- **Organització:**
 - Està previst portar a terme accions formatives, amb grups d'un màxim de 40 famílies, enfocades a treballar eines i recursos perquè durant l'època d'estiu, puguin recolzar els fills en la preparació dels exàmens i ajudar-los en l'organització del temps d'esbarjo i la responsabilitat de recuperar les matèries pendents.
 - Totes les famílies participaren en una sessió d'una hora i mitja, que es planificaren en el conjunt de la ciutat.
 - Els i les professionals que impartiran les accions formatives són especialistes en el tema i en l' etapa educativa a la quals s'adreça. Han impartit xerrades i tallers durant el curs escolar, amb un coneixement ampli de les necessitats a treballar amb les famílies, i de la metodologia més adient que cal emprar-hi. A més a més, han estat valorats molt positivament, tant per les AMPA com per les direccions dels centres educatius.

Nombre de grups, participants i sessions

	Grups	Alumnes/Famílies	Sessions	Cost €
centres públics	248	2.480	62	
centres concertats	112	1.120	28	
Total	360	3.600	90	13.500€

Avaluació i seguiment:

- Valoració de les famílies participants a les sessions formatives, i dels formadors, mitjançant qüestionari imprès.
- Seguiment i valoració de l'equip tècnic de l'IMEB.

Biblioteques Escolars Obertes al Barri (BEOB)

En el Pla de suport participarà també el projecte pilot *Biblioteques Escolars Obertes al Barri (BEOB)*. Aquest projecte s'emmarca dins del programa de *Patis Escolars Oberts al Barri*. S'impulsa des de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. El projecte es desenvolupa en els espais de les biblioteques escolars i s'adreça a infants de 3 a 16 anys. Aquest espai ofereix l'oportunitat de gaudir d'un espai conegut per joves i infants on fer els deures, cercar informació, etc. L'alumnat tindrà el suport de monitoratge i voluntariat a fi de tenir al seu abast una eina més per contribuir a l'èxit escolar.

Actualment hi ha quatre BEOB en tres districtes de la ciutat, de les quals n'hi ha una prioritàriament dedicada a nois i noies de Secundària, ubicada a l'Institut Barcelona Congrés, del districte de Nou Barris.

A qui s'ofereix l'activitat: Entre d'altres, als alumnes de 1r. a 4rt. d' ESO

Calendari: De l'1 al 31 de juliol.

Horari: Caps de setmana d'11 a 14 h.

Lloc de realització: A l'aula d'estudi habilitada per al projecte *Biblioteca Escolar Oberta al Barri*, Institut Barcelona Congrés. C, Baró d'Esponellà, 1-15 del Districte de Nou Barris.

Biblioteca Artur Martorell i Espai de Dinamització Educativa Lola Anglada

Aquests dos espais poden acollir el Pla de Suport a l'alumnat d'ESO durant l'estiu, dels barris als quals dona servei, en cas que els centres educatius d'aquests barris implicats en aquesta intervenció no tinguin el número suficient d'alumnat per posar en marxa un grup o perquè es consideri més adient aquests espais pel valor afegit que suposen.

Biblioteca Artur Martorell (BAM).

És un espai de referència educativa per als centres educatius dels barris d'Hostafranchs, Sants, Poble Sec i la Bordeta. La Biblioteca Artur Martorell funciona tot el curs escolar. Fa el préstec de llibres per l'Espai de Dinamització Educativa Lola Anglada. Es fan bibliografies específiques a petició de la responsable del Servei. S'ha fet també la formació als voluntaris, dinamitzadors i professorat de les escoles que participen en el projecte de Suport a la Lectura sobre el tema de didàctica de la Poesia. El curs 2012-13 es farà formació sobre el "Conte Tradicional" i sobre Coeducació a la Literatura Infantil. Està previst també, pel curs vinent, que la BAM aculli grups de les escoles de Sants Montjuïc, pel programa de Suport a la Lectura.

Espai de Dinamització Educativa Lola Anglada (caldrà valorar compatibilitat amb EBM El Roure provisionalment ubicada en aquest equipament):

És un espai de referència educativa situat a l'esquerra de l'Eixample, que està desenvolupant una tasca de suport als processos d'aprenentatge d'infants i joves de les escoles d'aquest barri i amb les seves famílies.

Xarxa de biblioteques de Barcelona

La Xarxa de Biblioteques municipal són un recurs fonamental per tal que l'alumnat pugui continuar l'estudi de forma individualitzada durant l'estiu. En aquest sentit podran disposar de les 38 biblioteques de la ciutat, de les qual 11 (un mínim d'una per districte) es mantenen obertes durant el mes d'agost.

Els coordinadors del programa Èxit-1 a l'estiu de cada institut es comprometen a fer l'acompanyament d'aquell grup d'alumnes que estigui interessat en aprofitar l'espai de la biblioteca per a fer els deures d'estiu i coordinar-se amb el director o directora de la biblioteca corresponent.

Actuacions als districtes:

Actuació del districte de Sant Martí per complementar el projecte Èxit a la franja Besòs

- **A qui s'adreça l'activitat:** Està dirigit a l'alumnat que hagi participat en el projecte Èxit-1 a l'estiu dels Instituts de la franja del Besòs i que vulguin seguir fent activitat al juliol.
- **Calendari:** la segona quinzena de juliol
- **Horari:** dues hores diàries de dilluns a divendres.
- **Lloc de realització:** a concretar
- **Organització:**
S'organitzaran 3 tallers. Un taller de llengua, un altre de matemàtiques combinat amb mecànica i reparació de bicicletes, on es posarien en pràctica els coneixements adquirits.
- **Pressupost:**

Cost total (participació 3 instituts): 9.150€

4. Avaluació

L'avaluació d'aquesta Mesura tindrà dos nivells:

- Avaluació que farà el propi institut de l'alumnat que ha participat en el projectes Èxit-1 a l'estiu, respecte els resultats dels exàmens de setembre i que recollirà en un informe final el Consorci d'educació.
- Avaluació global de les mesures implementades l'estiu 2013 en funció dels objectius plantejats:
 - o Nombre de participants a les diferents actuacions.
 - o Anàlisi de propostes de continuïtat i millora de cara als propers anys 2014 i 2015

El Consorci d'Educació proposarà a la Inspecció d'Educació l'elaboració d'un informe global, un cop finalitzades les actuacions, que valori els resultats obtinguts i altres aspectes qualitatius que hagin tingut rellevància en el desenvolupament de les activitats realitzades en els centres educatius.